

Ruch Open Access, którego celem jest promowanie swobodnego i darmowego dostępu do wiedzy zyskuje coraz większe znaczenie, co znajduje potwierdzenie w działaniach twórców i organizatorów nauki.

Promowanie **otwartości** w nauce

Ważne kroki w szerzeniu idei podjęła Komisja Europejska, która opublikowała komunikat i rekomendacje w sprawie wolnego dostępu do zasobów wiedzy, znoszącego bariery w korzystaniu z wyników badań finansowanych ze środków publicznych. Jednoznaczne stanowisko podjął także rząd Wielkiej Brytanii, który wprowadził oficjalną politykę otwarcia zasobów wiedzy.

W 2012 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznało Stowarzyszeniu EBIB grant na promocję nauki w różnych ośrodkach w Polsce. Częściowo został on przeznaczony na organizację spotkań w ramach Open Access Week (22 – 28 października).

Jedno ze spotkań przygotowano w Łodzi, a organizatorami były biblioteki: Politechniki Łódzkiej, Uniwersytetu Łódzkiego, Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Łodzi oraz grantobiorca – Stowarzyszenie EBIB.

Seminarium „Kurs na Otwartą Naukę”

Jednym z elementów idei Open Access jest tworzenie bibliotek cyfrowych i repozytoriów umożliwiających autorom i wydawcom deponowanie materiałów i udo-

stępianie ich bezpłatnie szerokiej publiczności.

Tym zagadnieniom poświęcone zostało Seminarium „Kurs na Otwartą Naukę”, które odbyło się 23 października w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego. Rozpoczął je prof. Jarosław Płuciennik, prorektor ds. programów i jakości kształcenia UŁ, który uroczystie otworzył Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego i zaprezentował jego podstawowe założenia. Zaapelował także do pracowników uczelni o aktywność na tym polu, podkreślając, że jest to ogromna szansa dla rozwoju nauki w Polsce i może przynieść wiele korzyści zarówno odbiorcom, jak i autorom.

Szczegóły działania Repozytorium UŁ i zalety zamieszczania w nim materiałów przedstawili pracownicy UŁ.

O tworzeniu i administrowaniu innych bibliotek cyfrowych i repozytoriów opowiedziały w kolejnych referatach przedstawicielki Biblioteki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, a także Elżbieta Skubała i Małgorzata Roźniakowska-Kłosińska z Biblioteki Politechniki Łódzkiej (w referacie „CYBRA i CYRENA czyli Open Access w Politechnice Łódzkiej”). W obu prezentacjach wskazywano na łatwość tworzenia własnych (au-

Emanuel Kulczycki
z Uniwersytetu
im. A. Mickiewicza
w Poznaniu

foto:
Filip Podgórski

Uczestnicy debaty
„Czy nauka powinna
być otwarta”

foto:
Filip Podgórski

torskich) kolekcji w repozytoriach i zalety udostępniania zbiorów w repozytoriach (m.in. wzrost stopnia dostępności, co może wpłynąć na wzrost liczby cytowań).

Kolejne referaty stanowiły głos reprezentujący środowisko naukowców oraz pasjonatów nauki i wolnego dostępu do wiedzy.

Emanuel Kulczycki z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza zaproponował „Dziesięć przykazań Otwartej Nauki”. W pasjonujący sposób zaprezentował swoje przemyślenia nt. komunikacji naukowej i popularyzacji nauki, zwracając szczególną uwagę na potrzebę edukacji w zakresie otwierania nauki i potrzebę zmian w podejściu naukowców do publikowania swoich prac oraz udostępniania ich za pośrednictwem ogólnodostępnych serwisów.

Adam Liwiński z firmy TEDxWarsaw w prezentacji „Nauka online czy nauczanie online?” opowiedział o swoich doświadczeniach w zakresie samokształcenia, uczestnictwa w kursach e-learningowych i korzyściach jakie płyną z tej formy komunikacji i nieograniczonego czasowo, terytorialnie i prawnie dostępu do wiedzy. Roman Bogacewicz z Uniwersytetu Warszawskiego przybliżył realizację projektu, którego celem jest wdrożenie wyszukiwarki agregującej zasoby polskich repozytoriów i włączenie tych zasobów do przeszukiwania w sieci europejskiej.

Debata „Czy nauka powinna być otwarta?”

Dzień później uczestnicy Open Access Week w Łodzi spotkali się w Auli Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Wśród

zaproszonych gości byli m.in. mgr Anna Kijo – dyrektor Wydawnictwa Naukowego WSP w Łodzi, dr Jolanta Przyłuska z Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, dr Marek Małolepszy reprezentujący Centrum Nauczania Matematyki i Fizyki PŁ, dr Tomasz Stolarczyk z Biblioteki UŁ, mgr inż. Witold Kozakiewicz – zastępca dyrektora Biblioteki Głównej UM w Łodzi.

Podczas spotkania każdy mógł swobodnie wyrazić swoje osobiste potrzeby i oczekiwania w zakresie otwierania nauki w Polsce. Konfrontacja interesów zróżnicowanych grup zawodowych spowodowała, że dyskusja była dynamiczna i ciekawa, a poruszone tematy (m.in. Open Access w Polsce – sukces czy porażka? Kto płaci za Open Access? Open Access – konkurencja czy alternatywa) ujawniły skalę problemu, jakim jest otwarte publikowanie i nieograniczony dostęp do treści naukowych.

Wstęp na imprezy, zgodnie z ideą, był wolny. Osoby zainteresowane tematyką otwartego dostępu do wiedzy miały okazję poszerzyć swoją wiedzę, wymienić się doświadczeniami i poznać różne opinie. Idea otwierania nauki, uznana przez większość uczestników za słuszną, jest niełatwa do realizacji i nie zawsze wynika z braku dobrej woli samych autorów, ale z warunków jakie są im stawiane i kryteriów oceny, którym muszą sprostać na drodze rozwoju zawodowego.

- Iwona Sujkowska
 - Filip Podgórski
- Biblioteka PŁ